

**Παραδείγματα συσχέτισης κινηματογραφικών ταινιών/βιντεοκλίπ και κειμένων από τα
σχολικά εγχειρίδια των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ και της Β΄ Τάξης
Γυμνασίου**

Νάξος, 20 Μαΐου 2013

Ειρήνη Ζαζάνη
Φιλολογος Καθηγήτρια στο 2^ο Γυμνάσιο Νάξου
izazani@gmail.com

Περίληψη

Η εισήγηση που ακολουθεί αφορμάται από την πραγματικότητα της εξοικείωσης των παιδιών με τα οπτικοακουστικά μέσα και την τεχνολογία, καθώς και τη σημασία της εικόνας στην κοινωνία και την εποχή μας. Ο κινηματογράφος, ειδικότερα, αποτελεί το πλέον σημαντικό στοιχείο της κουλτούρας και της πολιτισμικής μας ταυτότητας. Είναι, επομένως, άξιο λόγου αυτή η μορφή τέχνης να συνδυάζεται με το γνωστικό αντικείμενο της λογοτεχνίας, στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται λόγος για την ένταξη κινηματογραφικών ταινιών, μικρού μήκους κατά κύριο λόγο, και βιντεοκλίπ στη διδακτική ώρα των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ και της Β΄ Τάξης Γυμνασίου. Σε αυτό το πλαίσιο οι μαθητές μπορούν να προχωρήσουν σε εποικοδομητικές συγκρίσεις ανάμεσα στο γραπτό κείμενο και αυτό του κινηματογράφου. Τέλος, οι ταινίες και τα βιντεοκλίπ που αναφέρονται διατίθενται ελεύθερα στο Διαδίκτυο, οπότε μπορεί εύκολα ο διδάσκων να έχει πρόσβαση σε αυτά και να τα προβάλλει στους μαθητές του.

Λέξεις - κλειδιά: Λογοτεχνία, Α΄ - Β΄ Τάξη Γυμνασίου, Κινηματογραφικές ταινίες, βιντεοκλίπ

Εισαγωγή

Στη σημερινή εποχή με την οπτικοποίηση των πληροφοριών και τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας είναι σημαντικό να εντάξουμε τον κινηματογράφο στη μαθησιακή διαδικασία, ώστε να γίνει η εκπαίδευση πιο ουσιαστική. Σε αυτό το πλαίσιο, οι μαθητές εξοικειώνονται με τα εκφραστικά μέσα του οπτικού γραμματισμού, μαθαίνοντας, παράλληλα, να αναζητούν και να αποκωδικοποιούν τα βαθύτερα νοήματα, ως ενεργοί πλέον αναγνώστες της εικόνας και του κειμένου (Messaris, 2001· Hall, 2001).

Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και συγκεκριμένα στο μάθημα των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας υπάρχει η δυνατότητα να εφαρμοστεί η πολυτροπικότητα, δηλαδή κι άλλοι, πέρα του γραπτού κώδικα, σημειωτικοί τρόποι μετάδοσης της νέας γνώσης (Χοντολίδου, 1999 στον Αγγελάκο, κ.ά., 2006). Ένα τέτοιο πολυτροπικό κείμενο είναι ο κινηματογράφος, που συνδυάζει το κείμενο, την εικόνα, τους ήχους, κ.ά. Η ένταξη του κινηματογράφου, άλλωστε, στο γνωστικό αντικείμενο της Λογοτεχνίας, συνάδει με τους μαθησιακούς στόχους του μαθήματος, έτσι όπως διατυπώνονται στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για το Γ/σιο (ΥΠΕΠΘ, 2003).

Στην παρούσα εισήγηση δεν θα αναφερθώ σε συγκεκριμένα σενάρια μαθημάτων, αλλά θα αναφέρω ενδεικτικά παραδείγματα οπτικοποίησης και κινηματογράφησης που σχετίζονται με βασικές θεματικές έννοιες συγκεκριμένων κειμένων που υπάρχουν στο σχολικό εγχειρίδιο, τα οποία θεωρώ ότι λειτουργούν προς επίρρωση των μηνυμάτων που μεταδίδει ο γραπτός λόγος του κειμένου, καθώς μεγιστοποιείται η αμεσότητα και η κινητοποίηση συναισθημάτων μέσω της εικόνας. Τα αναφερόμενα παραδείγματα προέρχονται από τα σχολικά εγχειρίδια Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ και της Β΄ Τάξης Γυμνασίου. Από την άλλη, οι ταινίες και τα βιντεοκλίπ, που συσχετίζω θεματικά με τα κείμενα, διατίθενται ελεύθερα στο Διαδίκτυο, ώστε να έχει εύκολη πρόσβαση ο/η εκπαιδευτικός. Από αυτά, μάλιστα, όσα προέρχονται από το you tube μπορούμε να τα «κατεβάσουμε» και να τα προβάλλουμε ανά πάσα στιγμή, χωρίς δηλαδή να χρειάζεται η σύνδεση στο Διαδίκτυο, μέσω του ελεύθερου λογισμικού Youtube Downloader (http://download.cnet.com/YouTube-Downloader/3000-2071_4-10647340.html).

Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα μέσω του προγράμματος Avidemux, που διατίθεται δωρεάν: <http://sourceforge.net/projects/avidemux-mswin/files/2.5.5%20%287257%29/>, να «κοπεί» ένα απόσπασμα από βίντεο, μικραίνοντας έτσι το μέγεθός του, ώστε να εξασφαλιστεί περισσότερος χρόνος για συζήτηση μέσα στην τάξη. Σε αυτό το πλαίσιο, επαφίεται στον διδάσκοντα εάν επιθυμεί απλώς τα παιδιά να παρακολουθήσουν την ταινία ή να συμπληρώσουν κάποιο φύλλο εργασίας, ατομικά ή σε ομάδες.

Από την άλλη, λαμβάνοντας υπ' όψιν τον διαθέσιμο χρόνο διδασκαλίας για την κάλυψη της ύλης (<http://www.minedu.gov.gr/home/dioikitika-eggrafa-main/59-eggrafa-deyterobathmias-ekraideysis/3227-02-09-11-odigies-gia-ti-didaskalia-ton-theoritikon-mathimatou-ton-a-b-kai-g-takseon-imerisioy-kai-esperinoy-gymnasioy-gia-to-sx-etos-2011-2012.html>), προσπάθησα να βρω, κατά κύριο λόγο, μικρού μήκους ταινίες, οι οποίες κρατώντας λίγα μόνο λεπτά, μπορεί να αποτελέσουν συστατικό στοιχείο του μαθήματος. Σύμφωνα με την Ανδριοπούλου (2010), άλλωστε, οι μικρού μήκους ταινίες «λειτουργούν όπως τα ποιήματα έναντι των λογοτεχνικών κειμένων: περιέχουν έντονο, γλαφυρό λόγο και πολυσημία, είναι πυκνογραμμένα και πολυεπίπεδα και ως εκ τούτου ανοιχτά σε ποικίλες ερμηνείες». Τέλος, στις περισσότερες ταινίες/ βιντεοκλίπ πρωταγωνιστής/ -ές είναι παιδιά, ώστε οι μαθητές να βρουν ακόμη πιο ελκυστική κι ενδιαφέρουσα την προβολή.

Παραδείγματα κειμένων από το Σχολικό Εγχειρίδιο Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Τάξης Γυμνασίου

Ένα παράδειγμα αποτελεί το κείμενο «Λεώνη» της Μ. Πυλιώτου, στο οποίο η έφηβη Λεώνη, χτυπημένη από σκλήρυνση κατά πλάκας, βιώνει μια δραματική αλλαγή στη ζωή της, καθώς αναγκάζεται να κινείται με αναπηρικό καροτσάκι. Σταδιακά όμως ανακτά το θάρρος της και αντιμετωπίζει δυναμικά την κατάστασή της. Μετά την ανάλυση του κειμένου οι μαθητές θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν τη μικρού μήκους ταινία «Pet shop (κατάστημα ζώων)» του Μιχαήλ - Γαβριήλ Ζενέλη (https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=cRhbtOjAv0c#!), στην οποία είναι εναργές το μήνυμα της διαφορετικότητας των ατόμων: Ο ιδιοκτήτης ενός καταστήματος ζώων προσπαθεί να το αποτρέψει ένα παιδί από το να το αγοράσει ένα

ανάπηρο κουτάβι, καθώς είναι "άχρηστο". Το παιδί επιμένει και, όταν ο ιδιοκτήτης σκύβει για να πιάσει το κουτάβι, συνειδητοποιεί πως και το αγόρι έχει πρόβλημα κινητικότητας. Το ερώτημα που μεταδίδεται είναι προφανές: "Αν το παιδί σου έχει κάποιο πρόβλημα το γυρίζεις πίσω; Φυσικά και όχι. Τότε γιατί το κάνεις στο κουτάβι σου;". Η ταινία έχει αποσπάσει μια σειρά βραβείων, μεταξύ των οποίων και καλύτερης ταινίας μικρού μήκους στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους. Στο ίδιο πλαίσιο, οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν και τη βραβευμένη μικρού μήκους ταινία "No Parking" του Στάμου Τσάμη (<https://www.youtube.com/watch?v=B69LTLeojBk>), κεντρικό θέμα της οποίας είναι η έλλειψη ευαισθησίας της «πολιτισμένης» κοινωνίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Εναλλακτικά, μία σημαντική μεγάλου μήκους ταινία που μπορεί να προβληθεί είναι «Το φως που σβήνει» (<https://www.youtube.com/watch?v=wOtGQi9-I5Q>). Εδώ ο δωδεκάχρονος Χρήστος Μυρισιώτης ζει στην απομονωμένη Χάλκη μαζί με τη χωρισμένη μητέρα του. Το αγόρι διαθέτει ένα εκπληκτικό ταλέντο στη μουσική, αλλά ταυτόχρονα κινδυνεύει να τυφλωθεί από μία σπάνια αρρώστια. Η ταινία φέρει τη σκηνοθετική υπογραφή του Βασίλη Ντούρου κι εστιάζει στη σημασία του υποστηρικτικού ανθρώπινου περιβάλλοντος, ιδιαίτερα για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Αξίζει να ειπωθεί ότι το σενάριο είναι εμπνευσμένο από τη συνέντευξη ενός μικρού μουσικού με πρόβλημα όρασης, όταν κέρδισε μουσικό βραβείο, ενώ ο μικρός Βλαδίμηρος Γολοσίνσκι, πριν επιλεγεί να πρωταγωνιστήσει στην ταινία, ήταν πλανόδιος μουσικός σε ταβέρνες. Στο ίδιο πλαίσιο, οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν στο youtube το συγκρότημα «Αερικά» να τραγουδούν το «Διαφορετικοί» (https://www.youtube.com/watch?v=ZJZ_jBd8qqM). Πρόκειται για ένα μουσικό συγκρότημα που αποτελείται από νέους με μαθησιακές δυσκολίες, αυτισμό, νοητική υστέρηση και άλλες ανεπάρκειες. Με τις συναυλίες τους προσπαθούν να προωθήσουν το μήνυμα της διαφορετικότητας. Βλέποντας το συγκεκριμένο βίντεο οι μαθητές, αναμφισβήτητα, προσεγγίζουν πιο βιωματικά και συνειδητά το μήνυμα της μη παραίτησης από τον αγώνα για ζωή των ατόμων με ειδικές ανάγκες και ικανότητες.

Μένοντας στο θέμα της διαφορετικότητας, οι μαθητές μπορούν, εναλλακτικά, να παρακολουθήσουν τη μεγάλου μήκους ταινία «Ο Ψύλλος» του Δημήτρη Σπύρου (<https://www.youtube.com/watch?v=twOTYUL28YI>), στην οποία ένας δωδεκάχρονος μαθητής σε ένα ορεινό χωριό της Ολυμπίας τη δεκαετία του '60 επιμένει να εκδίδει μια χειρόγραφη εφημεριδούλα, τον «Ψύλλο», παρά την καχυποψία και την απόρριψη που βιώνει από τους συγχωριανούς του. Η πολυβραβευμένη αυτή ταινία αποτελεί ύμνο στη διαφορετικότητα και την επιμονή στους στόχους και τα όνειρά μας.

Άλλο παράδειγμα αποτελεί το διήγημα «Ο παππούς και το εγγονάκι» του Λ. Τολστόι, όπου σκιαγραφείται το θέμα της συμβίωσης του γέροντα γονιού με την οικογένεια του παιδιού του. Αφού οι μαθητές κατανοήσουν την περιφρόνηση με την οποία φέρονται τα παιδιά στους γονείς τους, όταν γεράσουν, μπορούν να παρακολουθήσουν τη μικρού μήκους ταινία «Τι είναι αυτό;» του Κων/νου Πιλάβιου (<https://www.youtube.com/watch?v=mNK6h1dfy2o>), στην οποία ένας γιος χάνει την υπομονή του απέναντι στο γέρο πατέρα του, όταν ο τελευταίος τον ρωτάει επανειλημμένα

το ίδιο πράγμα. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η μικρού μήκους ταινία «Fatherly Love» του ίδιου (http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=6FhxbR4YUC0#!), όπου μια γυναίκα πρέπει να ταξιδέψει στο Λονδίνο για το γάμο του γιου της αλλά η κατάσταση της υγείας του πατέρα της τη βάζει σε δίλημμα αν πρέπει να τον αφήσει πίσω. Μία άλλη πρόταση είναι η μικρού μήκους ταινία «Ονειρών Σύντροφοι» (<https://www.youtube.com/watch?v=wR4vdHnXlSI>) του Μανώλη Παπαχρήστου, στην οποία έκδηλο είναι το μήνυμα της μοναξιάς των ηλικιωμένων.

Άλλο παράδειγμα αποτελεί το κείμενο «Ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι μακρύς» της Μ. Κλιάφα. Εδώ οι μαθητές θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν το μικρού μήκους φιλμ «Κιαλό Αμαντού, ανήλικος μετανάστης στην Αθήνα» του Γιάννη Βάκρινου (<http://vimeo.com/49995976>), στο οποίο περιγράφεται η δύσκολη ζωή ενός δεκαπεντάχρονου ξένου στην Ελλάδα, ενώ διαφαίνεται και η κοινωνική υποκρισία κι ο ρατσισμός.

Άλλη περίπτωση είναι το κείμενο «Οι πιτσιρίκοι» του Δ. Ψαθά, στο οποίο μία παρέα παιδιών κάνει σαμποτάζ σε γερμανικό φορτηγό, κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα. Εδώ οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν την πολύ σημαντική μεγάλου μήκους ταινία «Το Ξυπόλητο Τάγμα» του Ελληνοαμερικανού Γκρεκ Τάλλας (Γρηγόρης Θαλασσινός) (<https://www.youtube.com/watch?v=7C3HJ-yHchl>). Η ταινία γυρίστηκε το 1954 και πρωταγωνιστές είναι παιδιά. Εδώ αξίζει να ειπωθούν λίγα λόγια για το ιστορικό της ταινίας: Στα τέλη της δεκαετίας του '40 βρισκόταν στην Αμερική ο ηθοποιός του Κρατικού Θεάτρου Νίκος Κατσιώτης, ο οποίος, συζητώντας με τον Τάλλας, του διηγήθηκε πως την ημέρα που η Θεσσαλονίκη γιόρταζε την απελευθέρωσή της, το Νοέμβριο του 1944, στο τέλος της διαδήλωσης ακολουθούσε ένα τσούρμο από κουρελήδες πιτσιρικάδες οι οποίοι κρατούσαν ένα πανό που έγραφε «Ξυπόλητο Τάγμα». Ήταν τρόφιμοι ορφανοτροφείων της Θεσσαλονίκης τα οποία έκλεισαν οι Γερμανοί κι έτσι τα παιδιά βρέθηκαν στο δρόμο. Για να επιβιώσουν, λοιπόν, μέσα στις δύσκολες συνθήκες της κατοχής (1943), συνέστησαν μια ηρωική συμμορία σαλταδόρων που έκλεβε τους Γερμανούς και τους μαυραγορίτες για να συντηρεί τα μέλη της κι όσους μπορούσε από τον υπόλοιπο κόσμο, ενώ, παράλληλα, βοηθούσε με διάφορους τρόπους την Αντίσταση. Ο Τάλλας τότε, συγκλονισμένος από την ιστορία, αποφάσισε να κάνει το «Ξυπόλητο Τάγμα» ταινία, την οποία και γύρισε στην Ελλάδα με υποτυπώδη κινηματογραφικά μέσα. Όλα τα παιδιά που παίζουν στην ταινία προέρχονται από αναμορφωτήρια της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, ενώ είναι η πρώτη ελληνική ταινία που βραβεύτηκε σε διεθνές Φεστιβάλ (Θεοδοσίου, 2001).

Άλλο παράδειγμα αποτελεί το κείμενο «Η Νέα Παιδαγωγική» του Ν. Καζαντζάκη, το οποίο αναφέρεται στις συχνά επώδυνες εμπειρίες του συγγραφέα από το δημοτικό σχολείο, σε εποχές (τέλη 19^{ου} αιώνα) που οι εφαρμοζόμενες παιδαγωγικές μέθοδοι ήταν ιδιαίτερα αυταρχικές. Εδώ οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν τη μικρού μήκους ταινία «Saved by the bell», η οποία -κι εδώ είναι το πολύ ενδιαφέρον- δημιουργήθηκε από το 2^ο Γυμνάσιο Χανίων, ενώ έχει λάβει ειδικό βραβείο στον 3ο Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Ταινιών Μικρού Μήκους. Στην ταινία αποδίδεται με ασπρόμαυρο χρώμα η πραγματικότητα ενός κλειστού κι ασφυκτικού σχολείου, ενώ με χρώματα αποδίδεται η πραγματικότητα και

η ζωή των παιδιών εκτός του μουντού σχολικού χώρου. Η ταινία, όπως, άλλωστε, και το ίδιο το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου, εγείρει προβληματισμούς για τον ρόλο του σημερινού σχολείου στην εξέλιξη των μαθητών ως συγκροτημένων πολιτών στην κοινωνία.

Άλλη πρόταση αποτελεί το κείμενο «Ο Σαρλό και το αθάνατο νερό» του Ντ. Δημόπουλου, το οποίο προέρχεται από το μυθιστόρημα «Τα δελφινάκια του Αμβρακικού». Εδώ οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν την πολυβραβευμένη ομότιτλη ταινία (https://www.youtube.com/watch?v=Y_FrwXIFiLk), η οποία, καθώς κάνει λόγο για τη σκληρότητα των «μεγάλων» απέναντι σε ένα παιδί που θεωρείται απόβλητο κι άχρηστο, επειδή έχει φυματίωση, μπορεί να συσχετιστεί και με την ταινία «Το φως που σβήνει», που προαναφέρθηκε, και να διαπιστωθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές. Εναλλακτικά, οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν την ταινία του Τσάρλι Τσάπλιν “The Kid”, την οποία και παρακολουθούν στην ταινία και το βιβλίο οι μικροί πρωταγωνιστές, ο Πέτρος και η Ανθούλα.

Τέλος, άλλο παράδειγμα αποτελεί το κείμενο «Το μαύρο κύμα», που είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Η ιστορία του γάτου που έμαθε σ’ ένα γλάρο να πετάει» του Λ. Σεπούλβεδα. Εδώ οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν απόσπασμα της ομότιτλης ταινίας κινουμένων σχεδίων, το οποίο οπτικοποιεί το ανωτέρω κείμενο (https://www.youtube.com/watch?v=Y8Y_varM_8E). Επιπλέον, μπορεί να γίνει προβολή της ταινίας «Νικόστρατος» του Ολιβιέ Ορλέ με τον Εμίρ Κουστουρίτσα, η οποία βασίζεται στο ομότιτλο βιβλίο του Ερίκ Μπουασέ (https://www.youtube.com/watch?v=8T_ScJFNeck). Η ταινία αναφέρεται σε ένα δωδεκάχρονο αγόρι που σώζει από βέβαιο θάνατο ένα μικρό πελεκάνο, τον οποίο και μεγαλώνει κρυφά από τον ψαρά πατέρα του. Προαπαιτούμενο για να μπορέσουν να παρακολουθήσουν τα παιδιά την ταινία είναι η γνώση της αγγλικής γλώσσας, καθώς οι υπότιτλοι είναι στα αγγλικά. Εδώ οι μαθητές μπορούν να προβούν σε συγκρίσεις ανάμεσα στις δύο ταινίες και να συνειδητοποιήσουν το χρέος και τον σεβασμό του ανθρώπου απέναντι στη φύση.

Παραδείγματα κειμένων από το Σχολικό Εγχειρίδιο Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Τάξης Γυμνασίου

Ένα παράδειγμα εδώ αποτελεί το κείμενο «Στην εποχή του τσιμέντου και της πολυκατοικίας» της Μ. Ιορδανίδου, το οποίο μπορεί να διδαχθεί από κοινού με το «Χαλασμένες γειτονιές» του Κ. Ι. Χαρπαντίδη. Μετά την ανάλυση των κειμένων, οι μαθητές μπορούν να ακούσουν το τραγούδι «Στη γειτονιά μου» του συγκροτήματος «Υπεραστικοί», καθώς και να δουν το βιντεοκλίπ από στο [youtube: https://www.youtube.com/watch?v=6OnYar63osc](https://www.youtube.com/watch?v=6OnYar63osc). Το συγκεκριμένο βιντεοκλίπ είναι άξιο λόγου και προβολής, καθώς καταφέρνει να αποτυπώσει με τον πλέον σαφή κι έντονο τρόπο τη μοναξιά, τον φόβο και την ανασφάλεια των κατοίκων της Αθήνας, κι οποιασδήποτε μεγάλης πόλης, στην οποία δεν υπάρχει πια η έννοια της γειτονιάς, μήνυμα που μεταδίδουν εξίσου και τα δύο ανωτέρω κείμενα του σχολικού εγχειριδίου. Η οπτικοποίηση του τραγουδιού είναι σημαντική, ιδιαίτερα για τους μαθητές της επαρχίας, οι οποίοι, στηριζόμενοι αποκλειστικά και μόνο στα κείμενα, αδυνατούν να συλλάβουν τα βαθύτερα και συναισθηματικά φορτισμένα νοήματα του λόγου, διότι αυτά απέχουν, κατά κάποιον

προβληματιστούν γενικότερα για τη συμβολή του σχολείου πάνω στην ανάπτυξη της ολόπλευρης προσωπικότητας του παιδιού.

Άλλο παράδειγμα αποτελεί το απόσπασμα «Έξι χιλιάδες νέοι» από το έργο «Ο γάμος» του Γ. Χειμωνά, το οποίο αναφέρεται στη θυσία των φοιτητών του Πολυτεχνείου το 1973. Σε αυτό το πλαίσιο, τα παιδιά μπορούν να παρακολουθήσουν τη μικρού μήκους ταινία «Ερμηνεία» του Δημήτρη Σπύρου (<https://www.youtube.com/watch?v=ASMS4geWm68>), στην οποία ένας βασανιστής έρχεται αντιμέτωπος μ' ένα από τα θύματά του. Εδώ, μάλιστα, ένας σκηνοθέτης θέλει να «ανεβάσει» μια ταινία με θέμα τα βασανιστήρια φυλακισμένων την εποχή της Χούντας. Κι όμως ο ίδιος ο σκηνοθέτης ένα τέτοιο θέμα το αντιμετωπίζει με μαλθακότητα και πλήξη, κι ας έχουν περάσει λίγα μόνο χρόνια μετά την πτώση της δικτατορίας. Εδώ οι μαθητές μπορούν να προβούν σε συγκρίσεις με τη σημερινή εποχή, πώς δηλαδή εμείς σήμερα αντιμετωπίζουμε τέτοιες ιστορικές περιόδους.

Άλλη περίπτωση κειμένου είναι το ακριτικό τραγούδι «Ο Διγενής». Εδώ οι μαθητές μπορούν να ακούσουν και να δουν το βιντεοκλίπ του τραγουδιού «Ο Διγενής (ριζιτικό)» του Νίκου Ξυλούρη (<https://www.youtube.com/watch?v=cIOufzUmp4Y>), στο οποίο αποτυπώνονται σημαντικά γεγονότα από την ιστορία της Ελλάδας: ο στρατηγός Πλαστήρας, ο ελληνοϊταλικός πόλεμος του '40, η γερμανική κατοχή, η κηδεία του Παλαμά, εκτελέσεις και βασανιστήρια από Γερμανούς στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο, ο Βελουχιώτης, ο Παναγιώλης, ο Ρίτσος, ενώ ο χορός των Κρητικών, που παρακολουθούμε, είναι από την ταινία "El Greco" (2007) του Γιάννη Σμαραγδή. Σε αυτό το βιντεοκλίπ είναι σαν να αισθητοποιούνται πολύ έντονα σημαντικές ηρωικές περιόδους από την ιστορία των Ελλήνων, αναπόσπαστο κομμάτι των οποίων αποτελεί και ο Διγενής.

Άλλη πρόταση αποτελεί το απόσπασμα «Ο μικρός πρίγκιπας και η αλεπού» από το κλασικό βιβλίο «Ο μικρός πρίγκιπας» του Αντουάν ντε Σαιντ- Εξυπερύ, βασικό μήνυμα του οποίου είναι η δύναμη της αγάπης. Εδώ οι μαθητές θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν τη μικρού μήκους ταινία «Στο παράθυρο του νοσοκομείου» (<http://www.videoman.gr/36582>), στην οποία είναι έκδηλη η δύναμη της φιλίας και της αγάπης μεταξύ δύο ασθενών που μοιράζονται το ίδιο δωμάτιο σε ένα νοσοκομείο.

Τελευταίο παράδειγμα είναι το απόσπασμα «Γραφείον ευρέσεως εργασίας» από το έργο «Μηχανάκια» του Μ. Κουμανταρέα. Μετά την ανάλυση κι επεξεργασία του, θα μπορούσε να προβληθεί στους μαθητές η πολυβραβευμένη μικρού μήκους ταινία "Casus belli" του Γιώργου Ζώη (<https://www.youtube.com/watch?v=w6eYoRIUVKg>), στην οποία μέσα σε μόλις 11 λεπτά αποτυπώνεται το απρόσωπο της σημερινής ελληνικής κοινωνίας της κρίσης, η οποία για να βγει υγιής -αυτό είναι σημαντικό μήνυμα- χρειάζεται μία καλώς εννοούμενη επανάσταση και πρωτοβουλία κι όχι συμμόρφωση ή φυγή, όπως έκανε ο Αναστάσης, πρωταγωνιστής του σχολικού κειμένου, που, με τη σειρά του, αντιμετωπίζει μία παρόμοια κατάσταση.

Συμπεράσματα

Οι μαθητές δεν είναι επ' ουδενί αναλφάβητοι μιντιακά (Ανδριοπούλου, 2010), γι' αυτό και είναι σημαντικό να ληφθεί υπ' όψιν αυτή η εμπειρία κι εξοικείωσή τους, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα, ο κινηματογράφος μεγιστοποιεί την πρόσληψη των μηνυμάτων ενός λογοτεχνικού έργου, καθώς ανταποκρίνεται, ως πολυαισθητηριακή διδακτική προσέγγιση, στα διαφοροποιημένα ενδιαφέροντα και μαθησιακά στυλ των μαθητών (Tomlinson, 2003-4), με αποτέλεσμα να μεγιστοποιούνται οι μαθησιακές ευκαιρίες για κάθε παιδί μέσα στην τάξη. Το σχολείο, λοιπόν, οφείλει να εντάξει στη μαθησιακή διαδικασία πιο συστηματικά τον οπτικό γραμματισμό και την πολυτροπικότητα, ώστε να καταστήσει τους μαθητές ικανούς να προσλαμβάνουν και να αποκωδικοποιούν, εν τέλει, την ίδια την πραγματικότητα που βιώνουν (Χοντολίδου, 1999 στον Αγγελάκο, κ.ά., 2006).

Βιβλιογραφία

1. Ανδριοπούλου, Ε. (2010), Η Κινηματογραφική Παιδεία στην Εκπαίδευση. Educational TV Blog: <http://blogs.sch.gr/dertv/2011/01/06/%CE%B7-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF/> (ανακτήθηκε: 8/5/13).
2. Hall, S. (2001). Κωδικοποίηση/Αποκωδικοποίηση. Στο Graddol, D. & O. Boyd- Barrett (επιμ.), Κείμενα των ΜΜΕ: Συγγραφείς και Αναγνώστες, Τόμος Α. (Ι. Φ. Βλαχόπουλος). Πάτρα: ΕΑΠ, 241-53.
3. Θεοδοσίου, Ν. (Επιμ.)(2001), Το παιδί στον Ελληνικό Κινηματογράφο. Κινηματογραφικές αφίσες. Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους. Αθήνα: Νεανικό Πλάνο.
4. Messaris, P. (2001), New Literacies in Action: Visual education: http://www.readingonline.org/newliteracies/lit_index.asp?HREF=/newliteracies/action/messaris/index.html (ανακτήθηκε: 9/5/13).
5. Οδηγίες για τη διδασκαλία των Θεωρητικών Μαθημάτων των Α', Β' και Γ' τάξεων Ημερήσιου και Εσπερινού Γυμνασίου για το σχ. έτος 2011-2012: <http://www.minedu.gov.gr/home/dioikitika-eggrafa-main/59-eggrafa-deyterobathmias-ekpaideysis/3227-02-09-11-odigies-gia-ti-didaskalia-ton-theoritikon-mathimatou-ton-a-b-kai-g-takseon-imerisioy-kai-esperinoy-gymnasioy-gia-to-sx-etos-2011-2012.html> (ανακτήθηκε: 5/5/13).
6. ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (13/3/2003). Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για το Γυμνάσιο: <http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/fek303.pdf> (ανακτήθηκε: 8/5/13).
7. Tomlinson, C.A. (2003-2004). Differentiation of Instruction in the Elementary Grades, EricDigest: <http://www.ericdigests.org/2001-2/elementary.html> (ανακτήθηκε: 9/5/13).
8. Χοντολίδου, Ε. (1999). "Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας". Γλωσσικός Υπολογιστής, 1, στον Αγγελάκος, Κ., κ.ά. (επιμ.) (2006), Νεοελληνική Γλώσσα, Α' Γ/σίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β., σελ.52-4.